

Základná škola M. R. Štefánika

Ivanka pri Dunaji

Výchova k manželstvu a rodičovstvu
Koncepcia práce v školskom roku 2017/2018

Koordinátorka: Ing. Viera Lešková

VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU

Tam, kde absentuje výchova, je negatívna, prípadne scestná, zodpovednosť za sexuálnu výchovu preberá škola, mimoškolské vzdelávacie inštitúcie a osвета.

V škole dieťa dostáva množstvo informácií, ktoré musí premeniť na vedomosti, ale jeho citová a morálna stránka osobnosti sa často nerozvinie.

Problematiku sexuálnej výchovy MP sme si vybrali zámerne, lebo zo skúseností z praxe vieme, že táto téma je obchádzaná rodičmi, učiteľmi/kami i vychovávateľmi/kami.

A my všetci dospelí by sme si mali uvedomiť, že vo výchove sa nikdy nepodarí dobehnúť to, čo raz zanedbáme. Platí to aj vo výchove sexuálnej.

Ciele

Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zacielená na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami.

Na primárnom. stupni základnej školy je možné uvedený projektívny zámer dosiahnuť prostredníctvom plnenia týchto čiastkových cieľov:

- rozvíjať zodpovednosť žiakov voči sebe a iným, aby boli schopní prevziať zodpovednosť za vlastné správanie,

- pomáhať žiakom rozvíjať pozitívne sebavedomie, pestovať sebaúctu žiakov, pestovať v žiakoch schopnosť výberu na základe správneho rozhodnutia, a to i v prípade, že budú vystavení negatívnejmu tlaku (asertivita),

- formovať sociálne zručnosti žiakov v interakcii s inými: vytvárať a zvládnuť vzťahy, odhaľovať a riešiť problémy, jasne a výstižne formulovať myšlienky, vypočúvať mienku iných v diskusii a iné,

- viest žiakov k utváraniu personálnej bezpečnosti, poznať rozdiely medzi vhodnými a nedovolenými telesnými dotykmi,

- viest žiakov k tomu, aby si postupne uvedomovali a osvojili svoju pohlavnú rolu so zreteľom na spoločensko – mravné normy vzájomného správania,

- zdôrazňovať význam kamarátstva a priateľstva, ktoré pomáha rozvíjať interpersonálne vzťahy – empatiu, komunikačné schopnosti,

- pestovať v žiakoch túžbu založiť si v dospelosti rodinu, mať vlastné deti a tieto s láskou vychovávať,

- formovať postoje k bezpečnému správaniu vo vzťahu k zdraviu, špeciálne v otázkach prevencie AIDS,

- oboznámiť žiakov s negatívnymi účinkami fajčenia, alkoholu a iných drog na zdravie a správanie jednotlivca,

- poskytnúť žiakom prvotné informácie o vzniku a vývine ľudského jedinca, starostlivosť rodičov o dieťa (výživa a opatera),

- poskytnúť žiakom základné poznatky o biologických, emocionálnych a sociálnych zmenách v puberte.

Obsah

Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu na primárnom stupni ZŠ sa prezentuje vo vyučovaní viacerých učebných predmetov, avšak kľúčové postavenie má spoločenskovedné učivo prvky – tematický celok Domov a jeho okolie v 1. ročníku ZŠ, Rodina a spoločnosť v 2. ročníku Človek a jeho životné prostredie vo 4. ročníku ZŠ a literárna výchova. Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu na primárnom stupni ZŠ tvoria tieto témy:

1. *Výchova v rodine*
2. *Zásady zdravého života*
3. *Negatívne dôsledky fajčenia, alkoholu a ďalších drog na zdravie a správanie človeka*
4. *Rovnoprávnosť pohlaví*
5. *Vznik a vývoj ľudského jedinca*
6. *Zmeny v organizme dieťaťa v období puberty*

1. Výchova v rodine

Úloha rodiny v spoločnosti.

Príbuzenské vzťahy.

Rodičovská láska a jej význam v živote dieťaťa.

Úcta k rodičom.

2. Zásady zdravého života

Zásady zdravého života- hygiena tela, fyzické a sociálne aspekty zdravia.

Zachovanie zdravia závisí do istej miery od schopnosti robiť správny výber a zodpovedne konať.

Význam sociálnych zručností- presné a výstižné vyjadrovanie, schopnosť vypočítať mienku iných v diskusii, odhaľovať a riešiť problémy, asertívne správanie, sebaovládanie a iné. Zdravé sebavedomie a sebaúcta človeka.

Nebezpečenstvo sexuálneho zneužívania detí, nácvik bezpečného správania v rizikových situáciách.

3. Negatívne dôsledky fajčenia, alkoholu a ďalších drog na zdravie a správanie človeka

Fajčenie, alkohol a ďalšie drogy (napr. heroín) ohrozujú zdravie clo veka – nervovú sústavu, srdce a cievy, pečeň, žalúdok.

Mimoriadne nebezpečne je užívanie drog v období dospievania (ohrozuje aj zdravý vývin rozmnožovacích ústrojov) a v tehotenstve.

Budúca matka fajčením a pitím alkoholu ohrozuje zdravý vývin plodu.

Správanie clo veka pod vplyvom alkoholu a iných drog - strata zábran, uvoľnené správanie.

Riziko prenosu AIDS.

Nácvik asertívneho správania – odmietnutie alkoholického nápoja a iných drog.

4. Rovnoprávnosť pohlaví

Rovnocennosť muža a ženy a ich špecifickosť.

Vzájomné správanie sa chlapcov a dievčat, správne obliekanie sa, slušnosti, ohľaduplnosť, čestnosť, ochota vzájomne si pomáhať, gavalierstvo, odvaha. Význam blízkeho človeka pre život jednotlivca.

Kamarátstvo a priateľstvo.

Priateľstvo je viac ako kamarátstvo (správne a falošné priateľstvo).

5. Vznik a vývoj ľudského jedinca

Telo všetkých živých organizmov (rastlín, živočíchov a húb) sa skladá z buniek.

Mikroskopovanie buniek.

Tvorba mužských pohlavných buniek – spermii v semenníkoch.

Tvorba ženských pohlavných buniek – vajčiek vo vaječníkoch.

Oplodnenie – splynutie vajíčka a spermie, vznik oplodneného vajíčka.

Rast a vývoj oplodneného vajíčka.

Výživa plodu krvou matky cez steny maternice.

Vzťah dieťaťa a matky počas vnútromaternicového vývinu.

Tehotenstvo, dĺžka tehotenstva, pôrod.

Životospráva ženy počas tehotenstva- zdravá výživa, pohyb na čerstvom vzduchu, škodlivosť fajčenia a alkoholu, psychická pohoda.

Starostlivosť matky o narodené dieťa- kameň, prebačovanie, umývanie, pravidelná návšteva poradne.

Význam materinskej lásky.

Vývojové štádiá: dojča, batola dieťa predškolského veku, školák, mladistvý, dospelý.

Úcta a ohľaduplnosť k tehotnej žene.

6. Zmeny v organizme dieťaťa v období puberty

Dôležité zmeny v organizme dieťaťa v období puberty- vonkajšie pohlavné znaky, tvorba spermií a vajíčok, prvá menštruácia.

Vplyv fyzických zmien na emocionálnu a sociálnu oblasť duševného života dospievajúcich _ snaha o preberanie zodpovednosti za svoj život, častá mrzutosť a popudlivosť, nezhody s rodičmi.

Lahká skamarátenie sa s inými.

Vyvarovať sa napodobňovať nevhodné správanie iných, asertivita.

Potreba zvýšenej hygieny v období dospievania.

Proces

Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu a strategické postupy jeho sprístupňovania sú základným predpokladom kvality výchovno-vzdelávacej práce. Dosiahnutie cieľov výchovy k manželstvu a rodičovstvu prostredníctvom prezentácie obsahu vo vybraných vyučovacích predmetoch na primárnom stupni ZŠ umožňuje prednostné uplatňovanie týchto metód

a foriem práce: výklad, riadený rozhovor, beseda, práca s knihou, dramatizácia, problémová metóda, brainstorming a skupinová forma práce.

Dôležitým predpokladom optimalizácie učebnej činnosti žiaka je dostatok učebných pomôcok, najmä obrazov (napr. z knižných publikácií). Zadávanie úloh formou dotazníkov, kvízov alebo testov posilňuje aktivitu žiakov a podporuje rozvoj poznávacích schopností. Významovým prostriedkom realizácie výchovy k manželstvu a rodičovstvu je riešenie problémov v priebehu samostatnej činnosti žiakov alebo brainstorming.

Sústavne vedieme žiakov k tomu, aby dokázali svoje názory vyjadriť a zdôvodniť vlastné postoje k rozličným situáciám: v priebehu diskusie držal sa námetu a vzájomne sa načúvať. Nabádame žiakov diskutovať s rodičmi o jednotlivých témach výchovy k manželstvu a rodičovstvu.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu sa realizuje v úzkej spolupráci školy a rodiny.

Učiteľ informuje rodičov o cieľoch, obsahu a metódach výchovy k manželstvu a rodičovstvu, o zaradení učiva do ročníkov, učebných predmetov. Pri zohľadnení mentálnej úrovne žiakov a materiálnych podmienok školy učiteľ zostaví vlastný tematický plán a tento po prerokovaní s rodičmi žiakov a po zvážení ich pripomienok a prerokovaní v metodickom združení predloží na schválenie riaditeľovi školy. Vedenie školy v spolupráci s kontaktným učiteľom riadi, koordinuje a kontroluje realizáciu VMR vo výchovno-vzdelávacom procese. Odporúčame učivo o prvej menštruácii prezentovať na vyučovacej hodine iba dievčatám.

Plán výchovy k manželstvu a rodičovstvu sa bude realizovať:

- na triednických hodinách, ktoré budú zamerané podľa ročníkov na tematické celky Manželstvo a rodina, Rodičovstvo, Intímne vzťahy – napríklad zdravotné a psychické predpoklady pre manželstvo, vzťahy v rodine, význam harmonického manželstva, zodpovednosť rodičov za výchovu dieťaťa, starostlivosť detí o rodičov v starobe
- na vyučovacích hodinách etickej výchovy, náboženskej výchovy, občianskej náuky, biológie, právnej náuky
- na triednych schôdzach rodičovského združenia prostredníctvom triednych učiteľov v rámci spolupráce rodiny a školy
- prostredníctvom prednášok a besied na triednických hodinách, na mimo vyučovacích výchovno-vzdelávacích aktivitách tried učiteľov so žiakmi, najmä návštevy divadelných predstavení, výstav, exkurzií. Získavali informácie z internetu o ľudských právach, právach dieťaťa, Zákone o rodine, z televíznej relácie Família, z nástenky k výchove k manželstvu a rodičovstvu. K dispozícii boli prezentácie žiakov na počítači k Zákone o rodine a CD-ROM „Sexuálna výchova“ a stránka na internete www.infovek.sk/predmety/Výchova k manželstvu a rodičovstvu.

Plán VM a R v školskom roku 2015/2016

Primárne vzdelávanie

SEPTEMBER

Výchova v rodine, rodičovská láska, jej význam v živote dieťaťa.

Moje rodisko, Husle a husličky, Štyri želania, Modlitba za rodičov

Spev v rodine – **Uspávanky**

Prechádzka našou obcou - 1.,2.ročník - maľba kresba svojej rodiny na vychádzke, na obľúbenom mieste, súťaž VV

Príbeh, ktorý ma zaujal - 3.,4. ročník – prerozprávanie, napísanie príbehu, ktorý zažil niekto z rodiny a súvisí s našim mestom, súťaž SJL

OKTÓBER

Výchova v rodine, príbuzenské vzťahy.

- rodičia spolu s dieťaťom vyrobia šarkana a spoločne si budú šarkana púšťať

- materiál: špajdle, krepový papier, nožnice, baliaci papier, šnúra

Niet krajšieho mena, Nikomu ani muk, O škole, do ktorej sa nedalo prísť načas

Deľba práce, vzájomná pomoc- **Prišívanie gombíkov, Výrobky podľa strihu**

Mesiac úcty k starším - zber dobrých skutkov

NOVEMBER

Kamarátstvo, priateľstvo

Rodokmeň rodiny

- ilustrovaný strom života s vtipným znázornením najdôležitejších vlastností jednotlivých členov rodiny

Dvaja priatelia

Rovnoprávnosť pohlaví – **Vladko, kde si?**

Vzájomné spoznávanie sa chlapcov a dievčat

Sníval sa mi sen

DECEMBER

V zdravom tele zdravý duch – zimné radosti: guľovačka, sánkovačka
pôsobiť na citovú výchovu s blížiacimi sa vianočnými sviatkami, hovoriť o sv. rodine, rodinnom spolužití. (vianočné pásmo)

Tradície k Vianociam

Vianočná besiedka - program detí

Pošta Ježiškovi – želanie pre niekoho, koho mám rád/a na vlastnoručne zhotovenej pohľadnici, VV, krúžok

JANUÁR

Význam blízkeho človeka pre život jednotlivca

Pekná Katarínka a Bim báb Bucko

Novoročné prania – symbolické vypustenie prianí, želaní SJL

„**Bol raz jeden život**“ - sledovanie série videonahrávok s následnou besedou (priebežne)

FEBRUÁR

Ochota a vzájomná pomoc

Negatívne dôsledky fajčenia, drog, alkoholu

Zmysly, srdce, pľúca

Týždeň priateľstva – aktivity počas celého týždňa zamerané na utužovanie kolektívov, priateľstiev, vzájomnej pomoci

- **Valentínsky pozdrav** pre priateľa/ku, VV

- **Pastier a ovečka, Na tebe sa mi páči** – hry, EV

- **viazanie náramkov priateľstva**, obdarovanie, VV, krúžok

MAREC

Úcta k starším – Marec, poberaj sa starec

Obyvatelia obce

Mesiac knihy – návšteva knižnice, čítanie knižiek, článkov, hrové aktivity v knižnici (Nenič svoje múdre telo,)

APRÍL

Život dieťaťa, rodičovská láska

Zdravý spôsob života

Úloha rodiny v spoločnosti – **Komu sa zdôverím?**

Svetový deň zdravia

V zdravom tele, zdravý duch – cvičenie v prírode, TV **Premeny**

v dospievaní – beseda s lekárom/kou, s psychologičkou

MÁJ

Deň matiek – matka nositeľka života, vzťah matky a dieťaťa

Rodičovská láska – **Nezblázni sa mamička**

- kultúrny program pre matky

Príbuzenské vzťahy - **Zahrajme si bábkové divadlo, O bielej panej na Bratislavskom hrade, Spisovné a nespisovné slová**

Rodičovská láska – **Nezblázni sa mamička**

Svetový deň rodiny

2v1 Dva v jednom (Deň matiek a otcov = deň rodičov)

program pre rodičov (tance, piesne, básne),
vyznania, vavríny pre rodičov (vytvoria na krúžku VV, na hodinách)
kvet lásky (pripraví rodičia s deťmi) zo všetkých zhotovíme kytice, záhradu...
hry detí a rodičov

JÚN

Asertívne správanie – schopnosť riešiť problémy. **Slová bez citového zafarbenia a s citovým zafarbením.**

Príbuzenské vzťahy – **Blahoželenie k narodeninám**

Deň detí – školská akcia

Všetky deti sveta majú sviatok? Áno, ale nie všetky ho naozaj prežívajú (dokumenty, rozhovory o trpiacich, chorých, opustených, hladných, týraných....deťoch) Snaha vyvolať v deťoch pochopenie, mnohé z nich strárajú materiálne a aj citovo.

Zbierka pre deti – deti prinesú hračky, písacie potreby, knižky....to, čo majú najviac. Zbierka bude adresovaná deťom z rozvojových krajín.

ZAČLENENIE VMaR DO VÝCHOVNO - VDELÁVACIEHO PROCESU

Sekundárne vzdelávanie

1. BIOLÓGIA - informácie o zmenách, ktoré sprevádzajú obdobie dospievania na pochopenie biologických zákonitostí a individuálnych rozdielov,
- vedomosti o stavbe ľudského tela,
- vedomosti o fyziologických zmenách v období puberty (menštruácia, polúcia..), - prehľad o pohlavných chorobách a ich dôsledkoch,
- dôležitosť prevencie HIV/AIDS,
- úloha rodiny v spoločnosti, rodičovská láska, jej význam v živote dieťaťa a úcta k rodičom.

2. ETICKÁ VÝCHOVA

- dať žiakom ucelený etický systém, správne postoje, názory a presvedčenie, aby vedeli správne hodnotiť vzťahy medzi pohlaviami, vzťahy v manželstve a v rodine,
- naučiť žiakov potrebným sociálnym zručnosťami, toleranciami, empatií, asertívnemu správaniu.

3. NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

- formovať morálne a duchovne orientovanú zrelú osobnosť v súlade s Božími prikázaniami,
- hovoriť o láske, partnerstve a rodičovstve v kresťanskom duchu,
- výchova k mravným medziľudským vzťahom a k mravnému správaniu v oblasti sexuality,
- výchova k pohlavnej zdržanlivosti, úcte k žene, matke, dieťaťu, k rodičom.

4. ANGLICKÝ, NEMECKÝ A SLOVENSKÝ JAZYK-LITEATÚRA, KONVERZÁCIE v rámci tematicky blízkyh hodín realizovať diskusie o problémoch VMR.

5. ŠPORTOVÁ A TELESNÁ VÝCHOVA - formovať pozitívny prístup k sebe, svojmu telu a vzhľadu, - upevňovať u žiakov žiaduce zdravotné a hygienické návyky, - vytvárať kladný vzťah k telesným cvičeniam ako k súčasť zdravého spôsobu života

6. OBČIANSKA NÁUKA - oboznámiť sa s právnymi normami týkajúcimi sa VMR.
METÓDY VMR: beseda, prednáška, výklad, propagačné materiály, nástenka, brainstorming, anketa, dotazník, hry. Základné potreby dieťaťa, ktoré uvádza UMESCO

PLÁN VMaR V ŠKOLSKOM ROKU 2015/2016 sekundárne vzdelávanie

SEPTEMBER

Vykonať prieskum medzi žiakmi s cieľom zistiť, aké vedomosti majú z oblasti VMR VI. ročník - ON. - život v rodine, funkcia rodiny, rodina a výchova, VII. ročník Bi. - Človek ako súčasť živej prírody, IX. ročník - ON.- Prehlbenie povedomia vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti.

Cvičenia a techniky podporujúce pochopenie druhých a pomáhajúce sa vžiť do pocitov druhých

OKTÓBER

Využitie aktuálnosti mesiaca „Október, mesiac úcty k starším". Výchovné využitie na hodinách literárnej výchovy a triednych schôdzach. VI. ročník- Et. v -Veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, zdravé sebavedomie VII. ročník- ON.- Zmysel života. Využiť aj na literárnej výchove a triednych hodinách Bi.- Správne držanie tela, význam pre krásu človeka IX. ročník- ON.- Prehlbenie komunikačných schopností

NOVEMBER

Človek a svet, zmyslové poznávanie sveta, vedieť sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách. Využitie aktuálnosti mesiaca Deň bez fajčenia a škodlivín.(Nebezpečenstvo drog na reprodukciu a nákazy HIV- triednické hodiny) VIII. ročník- ON.- Základy duševnej hygieny, problémy lekár. Etiky. IX. ročník- ON.- Zdravý životný štýl Ľudské práva a syndróm CAN – zhotovenie nástenky

DECEMBER

VII. ročník- ON.- Hodnoty, ktoré sú večné, šťastie a láska Et. v.- Hlbšie poznávanie vlastnej rodiny VIII. ročník- Et. v.- Etické aspekty manželstva, rodiny a sexuálneho života IX. ročník. ON.- Ako hospodárime v rodine a štáte, rodinný rozpočet, Aktuálnosť mesiaca - Svetový deň boja proti AIDS. Zdravý spôsob života. Vysvetliť žiakom význam plánovaného rodičovstva pre telesný a duševný vývin dieťaťa, zásady rodinnej výchovy, práva a povinnosti rodičov a detí - triednické hodiny. VIII. ročník- Et. v.- Priateľstvo, zamilovanosť, manželstvo. Plánované rodičovstvo, interrupcia a jej následky.

JANUÁR

VII. ročník- ON.- Tolerancia medzi ľuďmi. V tom čo je rovnosť a čo odlišnosť. Et. v.- Vedieť pochopiť rodičov a súrodencov. IX. ročník- ON.- Závislosti, ktoré môžu ohrozovať náš život .Bi- Rozmnožovanie a život. Funkcie organizmu, vývin jedinca, pohlavné choroby. Na triednych hodinách oceniť vlastnosti spolužiakov. Učiť žiakov odolávať negatívnym vplyvom rovesníckych skupín, učiť ich ochrane pred sexuálnym zneužitím.

Medzil'udské vzťahy – Nikdy nerob iným to, čo nechceš, aby robili tebe.

FEBRUÁR

VII. ročník- ON.- Tolerancia medzi ľuďmi. Aspekty dospievania. Problémy dospievania. Telesné a duševné zmeny. Et .v.- Sexuálna zrelosť. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Zázrak života- počatie a prenatálny život ľudského plodu. Predčasný sexuálny styk - jeho príčiny a dôsledky. VIII. ročník- Et. v.- Ekonomické hodnoty a etika IX. ročník- Kritické hodnotenie a video reprodukcie a televíznych programov. Možnosti ovplyvňovania televíziou. Triednické hodiny - osobná hygiena, návyky na celý život.

Láska – Prejav lásku a vzťahy svojim najbližším – urob darček alebo pozdrav k valentínskemu sviatku. Konvencie o právach dieťaťa (1989)

MAREC

VII. ročník- ON.- Rozvoj sebedomia. Kult. Dospievanie. Úsilie o samostatnosť. Bi- Vyššia nervová činnosť- význam podmienkových reflexov pre život človeka. Et. v.- Pohlavné choroby a AIDS

Deň narcisov – vyjadrenie citov, empatia

Deň učiteľov – 28. marec, program žiakov venovaný učiteľom

APRÍL

VII. ročník- ON.- Kultúra reči, správania, obliekania. Vzťah medzi rovesníkmi Bi.- žľazy s vnútorným vylučovaním. Aktuálnosť mesiaca- Svetový deň zdravia. /krása, estetika/ (Krása súvisí aj s postojom k sebe a druhým)

MÁJ

VII. ročník- ON.- Predčasný sexuálny život. AIDS a pohlavné choroby. Et v. Vzťah k chorým. Tolerancia. Bi- Rozmnožovanie a vývin jedinca. Rast jedinca. Obdobia v živote človeka. Aktuálnosť mesiaca- Deň matiek- úloha a význam matky pre rodinu. Literárna výchova a triednická hodina Beseda s gynekológom

JÚN

VII. ročník- Bi- Zlozvyky a drogové závislosti a ich vplyv na reprodukciu - človeka. Na triednych hodinách hovoriť o blížiacich prázdninách, poukázať na nebezpečenstvo, ktoré ich môže stretnúť s neznámymi ľuďmi (autostop, rôzne ponuky, nadväzovanie priateľstiev). Vysvetľovať žiakom zásady bezpečného správania (nebezpečenstvo detskej pornografie, prejavy týrania, riešenia krízových situácií). VMR musí vychádzať z potrieb dospievajúceho dievčaťa a chlapca v závislosti na ich veku a štádiách sexuálneho vývinu. Všetky informácie, ktoré učiteľ žiakom dáva musia zodpovedať súčasnej úrovni vedeckého poznania a musia byť primerané veku z hľadiska biológ., psychológ., a sociálneho vývinu žiakov. Deklarácia práv dieťaťa (1956)

Zrod učebnice

Aby sa sexuálna výchova, alebo ak chcete - výchova k manželstvu a rodičovstvu - správne vyučovala, treba fundovaných učiteľov. Aj preto organizuje Slovenská akadémia vied každé dva roky konferenciu o sexuálnej výchove, kde sú rôzne prednášky a workshopy súvisiace s témou. Posledná sa udiala minulý týždeň a prvý raz sa na nej podieľala aj Spoločnosť pre plánované rodičovstvo. Aby informovala učiteľov o príprave učebnice pre tento predmet.

Momentálne sa skúma, ako by knižka mala vyzerat'. Jedným z prvých krokov bol prieskum na školách. Tristošesť detí vo veku od trinásť do šestnásť rokov z celého Slovenska vyplnilo dotazník, ktorý mal jednak preverit' znalosti v tejto oblasti, ale tiež predstavy, čo by chceli a potrebovali vedieť a akou formou, by sa to najradšej dozvedeli. Zároveň sa diskutovalo aj s učiteľmi a tiež sa zmapovala dostupná literatúra na Slovensku a učebnice, z ktorých sa učia deti vo svete.

Ďalším krokom bude, že učitelia aj deti budú s niektorými knihami pracovať, vyjadria na ne svoje názory a podľa toho sa rozhodne, aká bude budúca slovenská učebnica. Či postačí preložit' niektorú existujúcu publikáciu, alebo vznikne nová, zohľadňujúca naše špecifiká. Tiež akú bude mať formu, či to bude klasická kniha alebo komiks prípadne cédečko či internetová verzia. V každom prípade by nová učebná pomôcka mala byť hotová zhruba o rok

Človek, ktorý už miluje, sexuálnu výchovu nepotrebuje. To, že miluje, dostatočne podmieňuje jeho postoje a milostné city k partnerovi. Otázkou ale je, ako pre tento stav pripraviť deti. Ako ich vychovať k potrebe lásky a citu?

Sexuálna výchova by mala byť integrovanou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu od samého detstva až do dospelosti. Ak budeme s deťmi hovoriť o sexualite, urobíme pre ne veľa a ony to raz určite ocenia. Ak ich naučíme prejavom lásky ako úsmev, objatie, kvet, rozhovor, prispějeme k tomu, aby vedeli pestovať lásku, a teda aj sexualitu.

Sex nás sprevádza celým životom. Vo vzťahoch sa prejavujú na jednej strane ostýchavosť, neprímeraná hanblivosť, na strane druhej prílišná voľnosť v nadväzovaní vzťahov a známostí, prelietavosť, povrchnosť. K šťastiu nevedie ani jeden z týchto extrémov. Prírodný vzťah k druhému pohlaviu je jedným z predpokladov šťastného života.

ODPORÚČANÁ LITERATÚRA pre primárne vzdelávanie

1. Baradeuová, Ch.: Co ještě nevím. Praha, Albatros 1989.
2. Lennart Nilsson: Ako sa nepoznáme. Martin, Osveta 1989.
3. Mayle, P.: Odkiaľ som prišiel. Bratislava, Amos 1991.
4. Parker, S.: Ľudské telo. Martin, Osveta 1991.
5. Poliaková, E.: Keď dospievam. Bratislava, SPN 1983.
6. Raynerová, C.: Neníc svoje múdre telo. Banská Bystrica, Sonus 1996.
7. Rozinajová, H.: Etika heterosexuálnych vzťahov. Bratislava, SPN 1989.
8. Rozinajová, H.: Základy rodinnej výchovy. Bratislava, SPN 1992.
9. Ugrocká, M.: Sexuálna výchova v 3. a 4. ročníku ZŠ. Bratislava, ŠPÚ 1995.
10. Verdouxová, CH.: Encyklopédia pohlavného života (7.-9. roč.). Martin, Slovart 1992

ODPORÚCANÁ LITERATÚRA pre sekundárne vzdelávanie

1. Kacáni, Vl., Pavlovičová, G. ,, Sociálna psychológia pre učiteľa. UK Bratislava 1993
2. Dobson, J.: Být sám sebou. Návrat dom[^]. Praha 1994
3. Dobson, J.: Rodičovství chce odvahu. Návrat dom[^]. Praha 1995
4. Dobson, J.: Láska a kázeň ve výchově dětí. Návrat domu. Praha 1997
5. Gordon, Th.: P.E.T. Úspěšná rodičovská výchova. MIND CONTROL EDITION 1995
6. Lencz, L., Ivanová, E.: Metodický materiál III k predmetu etický výchova. Metodické centrum Bratislava 1995
7. Ludské telo. Encyklopédia. FORTUNA PRINT Bratislavy 1996
8. Ondrejko, P.: Socializácia mládeže ako východisková kategória sociológie výchovy a socializácie mládeže. VEDA, vydavateľstvo SAV Bratislava 1997
9. Poliaková, E. a kol.: Profesionálna príprava pre výchovné a vzdelávacie pôsobenie na deti v otázkach rodičovstva a etiky intímnych vzťahov. SlovDidac Nitra 1996
10. Poliaková, E.: Najťažšie otázky. Predškolská výchova 1991/92
11. Poliaková, E., Poradovský, K.: Keď dospievam. SPN Bratislava 1983
12. Prevedárová, J., Kubíčková, G.: Základy rodinnej a sexuálnej výchovy. APN Bratislava 1995
13. Rozinajová, H.: Etika heterosexuálnych vzťahov (pre mládež). SPN Bratislava 1989
14. Zelina, M.: Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa. IRIS 1996
15. Verdouxová, Ch.: Encyklopédia pohlavného života (7.- 9.roc.). Martin Slovart 1992
16. Kapella, A.: Prirodzená cesta. ZRNO 1991
17. Rozinajová, H.: Sex, manželstvo, rodičovstvo. Osveta 1980